

Lesmateriaal keuzevakken vmbo-groen

Samen ontwikkelen en delen

In overleg met de aoc's heeft het Ontwikkelcentrum prioriteit gegeven aan het ontwikkelen van lesmateriaal voor de profielmodules van het nieuwe Profiel Groen in het vmbo. Een aantal vmbo-groenscholen zijn inmiddels aan de slag gegaan met het ontwikkelen van lesmateriaal voor de keuzevakken. Samenwerken is daarbij het devies, maar blijkt in de praktijk nogal lastig, stelt Eke Boesten, programmaleider op het Clusiuscollege.

Kennisnet en het Ontwikkelcentrum hielden op 25 november in Zoetermeer een informatiebijeenkomst over leermiddelen in het groen. Een van de zaken die daarbij aan bod kwam, is het nieuwe lesmateriaal dat het Ontwikkelcentrum met de groene vmbo-scholen in Nederland ontwikkelt. Deze nieuwe leermiddelen zijn nodig omdat per komend schooljaar de nieuwe programmastructuur in het vmbo van start gaat. Het Groene Profiel, waarmee de aoc's en VBG-scholen gaan werken, bestaat dan uit vier profielmodules en dertien keuzevakken, waaruit leerlingen er vier moeten kiezen (zie kader). Voor de profielmodules maakt het Ontwikkelcentrum samen met docenten uit het vmbo groen lesmateriaal dat door alle groene vmbo-scholen gebruikt kan worden.

Keuzevakken

Eke Boesten, programmaleider op het Clusiuscollege, was aanwezig op de informatiebijeenkomst en stelde de vraag waarom het Ontwikkelcentrum niet voor de keuzevakken onderwijsmateriaal ontwikkelt. "Dat scholen allemaal zelf de keuzevakken moeten maken is eigenlijk een heel wonderlijk iets", geeft ze als reden voor die vraag. "In de keuzevakken kan elke school weliswaar zijn eigen couleur locale geven, maar er zitten ook een aantal basiselementen in die we nu alle dertien zelf uitvinden. En dat niet alleen, want die dertien aoc-conglomeraten bestaan allemaal ook nog eens

uit ik weet niet hoeveel vestigingen."

Volgens eigen zeggen kon niemand Boesten antwoord geven op haar vraag, maar Edith Diepeveen, beleidsadviseur voor het vmbo van de AOC Raad, kan dat wel. "Er waren te weinig tijd en niet genoeg middelen om alles te laten ontwikkelen en we moesten prioriteiten stellen", geeft ze als reden. "We moeten alle zeilen al bijzetten om

Bloemwerk is een van de keuzevakken in het vernieuwde vmbo

Eke Boesten: “Dat scholen allemaal zelf de keuzevakken moeten gaan maken is eigenlijk een heel wonderlijk iets”

de profielmodules op tijd af te krijgen. En omdat iedereen die moet aanbieden, hebben we daarvoor gekozen. Op dit moment bekijken de AOC Raad en het Ontwikkelcentrum welke mogelijkheden er zijn voor het ontwikkelen van keuzevakken.” Het Ontwikkelcentrum meldt als reactie dat Wellantcollege inmiddels onder begeleiding van het Ontwikkelcentrum lesmateriaal ontwikkelt voor tien keuzevakken dat in voorjaar 2016 gereed moet zijn. Daarnaast richt de Vereniging Buitengewoon Groen samen met het Ontwikkelcentrum een opdrachtenbank in voor in eerste instantie de keuzevakken. De methode Hands On en de ECC van het Ontwikkelcentrum bevatten ook materiaal dat bij Profiel Groen en de bijbehorende keuzevakken te gebruiken is.

Bijscholing

“Voor alle docenten, behalve die van de pilotscholen, is Profiel Groen nieuw en dat vraagt nogal wat”, vervolgt Boesten. De keuzevakken vergen namelijk kennis die niet per definitie in huis is. Zo moet misschien een docent Groen het keuzevak Water gaan geven, zegt ze. “Dat is lastig, want die heeft bijscholing nodig. Ik hoorde dat Stoas bezig is

om scholing op de profielmodules los te laten, maar daarmee hebben we nog niet de scholing van de keuzevakken gedekt. Ook dat was mooi geweest als daar centraal iets voor geregeld was.” Wat dat betreft heeft Diepeveen goed nieuws. “Er is net besloten dat vanuit de cao-bonusmiddelen een collectief scholingsaanbod wordt ontwikkeld ten behoeve van docenten die gaan lesgeven in het Profiel Groen.”

Uitstel

Om zeker te zijn dat komend schooljaar met goede leermiddelen begonnen kan worden, heeft het Clusius College een deadline voor zichzelf gesteld. “We gaan ervan uit dat het lesmateriaal voor Profiel Groen tijdig klaar is, maar als dat niet lukt hebben wij de luxe om naar een alternatief over te stappen”, aldus Boesten. “Onze school in Castricum is namelijk pilotschool, en wij hebben als back-up dat we dat materiaal dan kunnen gebruiken.”

Daarnaast is er volgens Diepeveen voor scholen die twifelen nog een optie. “Scholen kunnen er voor kiezen om de nieuwe programmastructuur een jaar later in te voeren. Ik weet van zeker drie aoc’s dat die daarover nadenken en binnenkort gaan besluiten of ze daar gebruik van gaan maken.”

Delen

Diepeveen is het met Boesten eens dat het geen gewenste situatie is dat de scholen zelfstandig het lesmateriaal voor keuzevakken maken. “Er is daarom geïnventariseerd welke scholen welke keuzevakken aan het ontwikkelen zijn. Er is net besloten dat we die lijst gaan uitbreiden met contactgegevens en aan de aoc’s beschikbaar stellen, zodat ze dan contact met elkaar op kunnen nemen om keuzevakken samen te ontwikkelen of uit te wisselen.”

Dat samenwerken klinkt in theorie erg mooi, maar Boesten zet haar vraagtekens bij de bereidheid van docenten om hun materiaal te delen, omdat ze in de praktijk al ondervonden heeft dat dat niet altijd het geval is. “Ik probeer andere scholen te betrekken bij wat wij doen en die heb ik actief benaderd. Eerst heb ik de bestuurders ‘ja’ laten zeggen en daarna de programmamanagers uitgenodigd om bij ons te komen kijken. En dan is heel vaak het argument om dat niet te doen omdat ze nog niets hebben om uit te wisselen of nog niet zo ver zijn. En dat speelt ook op docentniveau. Wel is er inmiddels een afspraak met Wellantcollege en Groenhorst om te kijken wat we met elkaar kunnen oppakken of wat we van elkaar kunnen leren.”

Angst

Boesten denkt dat angst bij docenten de voornaamste reden is om niet samen te werken. “Ze zijn bang dat als ze iets aan een ander geven dat er bijvoorbeeld taalfouten in zitten, of dat het eigenlijk niet zo goed is, of dat een collega er een heel andere insteek aan geeft. Maar uiteindelijk, en daar zijn we denk ik te weinig van doordrongen, is het zo dat hoe meer kritiek je krijgt en hoe meer mensen je naar iets laat kijken, hoe beter je het eindresultaat wordt.” Een andere reden waarom docenten het lastig vinden om te delen, is volgens Boesten dat niet alles wat ze weten of waar ze les in geven op papier staat. “Stel dat je als docent een goed verhaal in je hoofd hebt ter ondersteuning van je les, dan staat dat nergens. En zo heb je misschien nog tien verhalen die voor een ander niet te vinden zijn.”

Wat volgens Diepeveen ook meespeelt is dat docenten zijn opgeleid om onderwijs te verzorgen en niet als auteurs van lesmateriaal. “Van een leraar Nederlands verwachten we ook niet dat hij zijn eigen lesmateriaal ontwikkelt”, zegt ze.

Braindrain

Boesten benadrukt dat ze met het gebrek aan delen niet wil zeggen dat het niet goed gaat met het onderwijs op de scholen. “We geven allemaal heel goed onderwijs en ik denk niet dat iemand daaraan twijfelt. De kwaliteit is goed, laat dat helder zijn. Maar het overdragen, het delen, is lastig. En daar komt nog een extra lastig ding bij. Het zit namelijk niet alleen in het hoofd van de docenten, velen van hen zijn ook nog eens 55 plus. Dat betekent dat we een enorme braindrain krijgen van kennis, over tien jaar is het weg. Om dat te voorkomen moeten we toch zorgen dat het op een andere manier wordt overgedragen.” Maar wat er ook bedacht wordt, uiteindelijk gaat het volgens Boesten om de ‘begeisterde’ docent. “Die maakt het verschil in het onderwijs. Het gaat om die docent met vakkennis die de kinderen nieuwsgierig maakt en die ze warm maakt voor het groene onderwijs. Die zorgt dat de kinderen naar school komen en dat ze hun huiswerk hebben gedaan omdat ze het graag willen weten. En er zijn zoveel docenten die dat hebben, dat het mooi zou zijn als ze dat kunnen overdragen op de nieuwe generatie docenten.” ■

VERNIEUWING VMBO

Per komend schooljaar worden in het vmbo de ruim dertig afdelingsprogramma’s vervangen door tien profielen die bestaan uit een kern, profielmodulen en keuzevakken. Het idee achter de vernieuwing is dat er meer onderwijs op maat wordt gegeven en dat er een betere aansluiting op het mbo en het bedrijfsleven in de regio is.

Het profiel Groen is één van de tien profielen. Het concept examenprogramma bestaat uit vier verplichte profielmodules: Groene productie, Tussen productie en verkoop, Vergroening stedelijke omgeving en Groene vormgeving en verkoop (voor GL alleen de profielmodules Tussen productie en verkoop en Vergroening stedelijke omgeving). Daarnaast moet een leerling examen doen in vier (GL 2) keuzevakken om het beroepsgerichte vak af te kunnen sluiten. De vier keuzevakken kunnen op verschillende manieren worden samengesteld uit zowel groene als niet-groene keuzevakken. Scholen kunnen daarbij heel verschillende keuzes maken. Een leerling kan alleen kiezen uit het aanbod van de school. De dertien keuzevakken die bij het profiel Groen horen zijn: Het groene machinepark, Tuinontwerp en -aanleg, Werk in tuin en landschap, Bloemwerk, Groene vormgeving en styling, Groei voorbereiden, Groei en oogst, Het houden van dieren, Gezonde dieren, Water, Voeding, hoe maak je het?, Groene zorg en Natuurlijk groen.